Lifelong Learning in Museums – A European Handbook. Edited by Kirsten Gibbs, Margherita Sani, Jane Thompson. ISBN: 978-88-95062-00-6. 116 pages richly illustrated EDISAI srl – Ferrara 2007.

Interessen for det pædagogiske perspektiv på museernes virksomhed vokser. Ikke bare forekommer det nu klart, at branchen nu endelig har passeret det udviklingsniveau, hvor kuratorer (antikvarer, inspektører og konserveratorer) på den ene side og lærere (skolelærere og diverse pædagoger) på den anden side kæmpede om "den rette (museums)lære", og måske frem for alt om, hvem som havde retten til at arbejde med den. Med den foreliggende publikation manifesteres et skridt ind på både den praktisk voksenpædagogiske og den teoretisk pædagogiske arena samt ikke mindst på den interessante scene, hvor det pædagogiske og det politiske felt mødes. Det er ambitiøst og lad det straks være slået fast, at der er tale om noget af det mest vellykkede i form af helhedssyn på museumspædagogik med andre målgrupper end skoleverdenen, som er produceret i rigtig mange år – i alle tilfælde på et af de sprog vi normalt kan håndtere i Norden.

Bogen er resultatet af et europæisk samarbejdsprojekt 2004-2006 mellem institutioner og organisationer i England, Italien, Nederlandene og Portugal. Den allestedsnærværende Margherita Sani i Regione Emilia Romagna har været projektets koordinator og har sammen med to engelske kolleger redigeret bogen. Forordet er skrevet af chefen for den pædagogiske virksomhed på Victoria & Albert Museum, David Anderson, som siden snart to årtier er en anden forgrundsfigur for museumspædagogikken. På en måde

er der noget symbolsk i dette "møde" i bogen. På den ene side har vi forankringen i Emilia Romagna-pædagogikken med dens berømte benyttelse af kunst i en grænseoverskriden mellem inspiration og kreativitet. På den anden side har vi den siden New Labours magtovertagelse i 1997 rådende "learning curve" orienterede museumspædagogik med hovedvægten på honørsord som "inspiring learning for all", "outreach" og "access" osv.

Der er ikke tale om nogen tyk bog. Vi taler om blot godt og vel hundrede sider, som desuden er rigt illustrerede. Det er ikke et stort opslagsværk men kort og godt et forsøg på at sammenfatte nogle hovedtanker omkring museumspædagogikken i håndbogsform. Det er håndbogsformen, som på en måde er bogens styrke. Stoffet er organiseret i seks relativt korte afsnit om voksnes læring, læring i museer, metodologiske rammer for museums-læring, målgrupper og endelig idéer omkring museer som især fysisk læringsmiljø. Hele vejen igennem teksten får vi dertil en række cases med vellykkede voksenpædagogiske programmer præsenteret. Bogen afsluttes med en enkel huskeliste kompetenceudvikling af personale, som har ansvaret for vellykket planlægning og gennemførelse af museumspædagogik for voksne, og desuden en overskuelig dagsaktuel bibliografi og henvisninger til nogle af de væsentligste web-sites.

Håndbogen er tænkt både som et redskab for det museumspersonale, som i det daglige arbejder med voksnes læring i museer og som inspiration for de, som har ansvaret for planlægning af nye pædagogiske programmer, herunder strategisk tænkning i den forbindelse. Af den grund tillader bogens forfattere sig at gå ganske langt i pædagogisk strategisk

tænkning, og i alle fald længere end man ser det i mange andre artikler og bøger indenfor emnet. Det er da også her, at læseren kan få de rigtigt spændende læseoplevelser, ligesåvel som det er her en række problemer opstår, som vi skal se nedenfor.

Ti års politiske programskrivninger i England sætter sit absolutte præg på bogen gennem benyttelse af den vedtagne engelske terminologi. F.eks. benyttes de britiske definitioner fra MLA (Museums, archives and Libraries Council) på læringsformerne (formel, non-formel og informel læring). De kunne være hentet i lidt anderledes form fra den europæiske agenda. Det samme gælder benyttelsen af MLA's beskrivelser af udkommet af læring – det som de kalder GLO's eller Generic Learning Outcomes. Mens brugen af MLA's definitioner af læringsformerne ikke adskiller sig nævneværdigt fra den almindelige brug i EU, så har det større konsekvenser at arbejde med GLO's. Mens EU arbejder med de tre klassiske effekter af læring og dermed analyseegnede beskrivelser af læringsindhold, nemlig "viden, færdigheder og holdninger" (knowledge, skills & attitudes) så har MLA i England antaget det system, som et hold forskere ved Department for Museum Studies i Leicester har udviklet, hvilket foruden viden, færdigheder og holdninger også omfatter nydelse og handling (enjoyment, inspiration, creativity & activity, behaviour, progression). Det giver ikke bare en vældig britisk dominans i tænkningen, men bliver noget ulykkeligt i denne sammenhæng, for de som naturligvis tror og forventer sig, at bogen som udgiver sig for at være en "europæisk håndbog" kan være en indgang til europæisk tænkning på området – underforstået den tænkning, EU-landene på uddannelses- og kulturområdet er enige

om, og som i væsentligt omfang opstår i dialog mellem samtlige medlemslande og kommissionen. Det kan bogen desværre ikke leve op til med den valgte terminologi.

Det omtale "møde" mellem Emilia Romagna tænkningen omkring kunstens pædagogiske muligheder og praksis de seneste år på V & A træder frem gennem bogens kunstpædagogiske dominans. Dette viser sig i praktikken at være en fordel i forhold til at få budskabet frem til læseren, idet forfatterne stort set slipper for at forholde sig til museernes tvivlsomme rødder i nationalisme og identitetsproduktion. Med tvivlsom mener jeg naturligvis i denne sammenhæng, at nationalismen og den nationale identitetsproduktion i forhold til tanker om multikulturelt samfund og globalisering kan være en barriere for socialt sammenhold, som den engang var et nyttigt redskab for indenfor nationalstaten. Her forholder det sig anderledes med kunsten, som ikke bærer på helt den samme nationalistiske arv. Det er lykkedes for kunsten i bred betydning at blive markedsført med sin universelle karakter, og det har været en klar fordel for kunstmuseerne under de seneste årtier, som bogen udnytter fint. Det er kunstpædagogiske eksempler som dominerer. Enkelte eksempler med anknytning til kulturhistorie eller slet og ret historie forekommer også, men her bliver det verdenshistorie, så som udstillinger med relation til verdenskrigen, som benyttes. Det er smart af forfatterne at bruge kunst og verdenshistorie som arsenal for eksempler på vellykkede museums-pædagogiske aktiviteter. Spørgsmålet man med rimelighed kan stille sig som læser er, om hvad denne eksempelsamling kan være værd, hvis vi tænker på de kulturhistoriske museer og deres dominerende samlinger, som skabtes for dokumentation og formid-

ling af national eller eventuel regional særpræg.

Bogen er trods sit begrænsede sidemæssige omfang ind imellem overraskende og absolut positivt ganske grundig. Det gælder f.eks. i forbindelse med introduktionen til tænkning omkring museums læringens teoretiske grundlag. Her præsenteres en interessant gennemgang af nogle af de pædagogiske teoretikere, som har haft størst betydning for udviklingen af de læringsteoretiske ræsonnementer, som hovedsagelig den angelsaksiske men også store dele af den europæiske voksenpædagogiske tænkning bygger på. Med grundlag i Howard Gardners teser omkring forskellige intelligenser, Myer Briggs tanker omkring personlighedstyper, Paulo Freires tanker om tovejslæring og ikke mindst Davis Kolbs læringsteori forsøger bogen at forklare, hvad det er som kan læres, og hvordan det foregår på et museum. På en interessant måde bygges der således et ræsonnement op, hvor bogens forfattere på den ene side understreger, at det ikke er muligt at måle, om læringen på et museum sætter sig spor i individet, og på den anden side udpeger man en række indikatorer for resultaterne af læring. Det er både godt og skidt at ræsonnere på den måde. Læseren kan desværre få det indtryk, at vi ikke vover sige at man lærer noget på et museum, fordi vi ikke kan "måle" det. En følgetanke heraf kan blive at man tror at museerne ikke egentlig er læringsmiljøer. Intet kan jo være mere forkert. Det er som om forfatterne uforvarende falder i den grøft, hvor læringsmål og læringsresultater i retning af personlighedsudvikling, attitudeforandring og oplevelse af forstærket livskvalitet ikke er "rigtige" læringsmål eller ikke "fine" nok læringsresultater. Hvis det har spillet ind – og mistanken er det svært at komme bort fra – er det virkelig synd.

Det vigtigste kritikpunkt mod bogen er imidlertid af en anden karakter. Bogen kalder sig europæisk håndbog. Men så må man også forholde sig europæisk til sit emne, og det må der nok rejses spørgsmål ved om forfatterne gør. At bogen er resultatet af et samarbejde mellem museer i Europa er ikke det samme som at bogen bliver europæisk. Indholdet skal vel være forankret i den europæiske tænkning – altså Den europæiske Unions tænkning – og det mener jeg trods min bedste vilje ikke man kan sige, at den er. Som bekendt er uddannelses- og kulturpolitikområdet dels ét område indenfor EU, dels er området et af de mellemstatlige, hvilket betyder at EU ikke går videre end medlemsstaterne – alle medlemsstaterne – er indstillet på og bekræfter gennem beslutninger i ministerrådet. Præcis her er det, at det bliver interessant, for medlemslandene er meget mere enige og fatter mange flere og langtrækkende beslutninger, end mange tror. Derfor kan man med rimelighed forvente, at en (hånd)bog som den foreliggende relaterer sig til f.eks. de udpegede 8 nøglekompetencer, som det europæiske ministerråd faktisk har besluttet, skal være målet for såvel grunduddannelser som voksenpædagogiske indsatser livet igennem. Desværre er bogen ikke relateret til hvad museer gør eller kan gøre for at bidrage til erhvervelse, bibeholdelse eller udvikling af nøglekompetencerne eller for den sags skyld relateret direkte til andre prioriteringer fra EU eller nationalstaterne. Dermed underkender bogen desværre sig selv som "europæisk" håndbog i egentlig betydning.

Uanset dette er der dog tale om en stor læseoplevelse og et rigtig interessant forsøg på at tænke stort og bredt, når det handler om museums pædagogikken. Det behøves virkelig.

- 110 *Henrik Zipsane,*
 FD, Landsantikvarie (Dr., director),
 JAMTLI, Box 709,
 SE - 831 28 Östersund.
 +46 (0) 63 150113
 +46 (0) 70 282 11 68 (mobile)
 Mailadresse: henrik.zipsane@jamtli.com